

Asia: OM 31/41/2015

Lapsenhuoltolain uudistaminen

Yleistä

Onko teillä yleistä lausuttavaa työryhmän ehdotuksesta?

Riita lasten huollosta, asumisesta ja tapaamisjärjestelyistä yleensä kärjistyy eron yhteydessä. Tulee antamaan enemmän painoarvoa yleisesti eron sille ja siihen liittyville seikoille. Vaikka Lapsiasioiden päätösten on tähdättävä pääosin tulevaisuuteen, menneisyydestäkin voi löytyä hyvä pohja hyvän tulevaisuuden rakentamiselle. Tuntuu absurdilta jos fyysistä tai hengistä väkivaltaa suhteesta pakeneva aikuinen joutuu jättämään sinne lapsiaan vain sen takia, että oikeusjärjestelmä kehottaa unohtamaan menneitä ja keskittyä tulevaan.

Lapsenhuoltolain yleiset säännökset (1. luku; 1-5 c §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Huoltajat ja tapaamisoikeus (2. luku; 6-12 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Tapaamisoikeus muille kuin lapsen huoltajille tulee vahvistamaan vain silloin kun lapsen asumis- ja tapaamisratkaisu on täysin riidaton. Muuten olemme tilanteissa missä kokonaiset suvut asettuvat vastakkain todistaessa, että juuri kyseisen suvun edustajille muodostunut läheinen ja lämmin suhde lapseen. Tämä tulee kuormittamaan tuomioistuimia entistä enemmän ja on suuri vaara, että lapsen etukin unohtuu matkan varrella jos jokaisen lapsen sukulaisen käsitykseen lämpimästä ja läheisestä suhteesta aletaan perehtymään.

Tilanteissa joissa toisella huoltajalla ei ole tarjota lapselle muita sukulaisia ymmärrettävistä syistä (esim. orpo, maahanmuuttajataustaisten ja suku on kaukana) kyseinen huoltaja jo valmiiksi asettuu huonompaan valoon tuomioistuimien silmissä jos lähisuvun merkitystä asian ratkaistaessa aletaan entistä enemmän korostamaan.

Oikeudenkäynti (3. luku; 14-17 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Tuomareilla tulee olemaan enemmän koulutusta ja yhtenäisiä käytäntöjä ja ohjeita mikä on lapsen etu ja mitä tämä käsite sisältää. Nykyään tämä on erittäin määrittelemätön käsite ja jokainen tuomari tahtoo tulkita sitä jopa mielenvaltaisesti.

Tulee entistä tarkemmin seurata, että tuomareiden henkilökohtaiset näkemykset perheiden tekemistä ratkaisuista liittyen lasten asuin- ja kasvatuseräsuhteisiin eivät vaikuta asiaan lopputulokseen. Tuomareiden tulee hyväksyä perheiden tekemiä ratkaisuja (ellei ne selvästi ole lapsen kasvua- ja terveyttä uhkaavia) riippumatta siitä mitä mieltä asiasta itse tuomari on.

Jos riiteleviä vanhemmilla on tarjota lapselle täysin erilaisia mutta omalla tavalla yhtä hyviä olosuhteita tuomarin tulee hakea sellaisia neutraaleja seikkoja joihin päätöstään voidaan perustella. Jos tuomari ratkaisussaan tekee oletuksia hänen on käytettävä ratkaisujen tueksi virallisia tutkimuksia lähteineen, näin tuomari välttyy omien mielipiteiden käyttämisestä mikä voi ehkäistä uuden riidan syntymistä jatkossa ja parantaa oikeusjärjestelmän yleistä luotettavuutta.

Ajan kanssa perhemuodot tulevat muuttumaan ja perinteiset näkemykset isä-äiti perherakenteesta eivät välttämättä tulevaisuudessa pidä paikkansa. Tämä tilanne jakaa yhteiskunnassa mielipiteitä mutta lähtökohdaksi tulee ottaa, että näin tulee suurella todennäköisyydellä tapahtumaan. Asiaan liittyvät ennakkoluulot ja asenteet eivät saa heijastua asioiden loppuratkaisuihin.

Lapsiasioiden käsittelyissä tulee antaa enemmän arvoa kirjallisilla todisteilla kuin vanhempien henkilökohtaisille todisteluille. Asiat, joista riitelevät vanhemmat vakuuttavat oikeussaleilla eivät välttämättä toteudu salin ulkopuolella. Vanhemmuudenarviointi menetelmiä tulee käyttämään enemmän varsinkin pitkittyneistä riidoissa.

Lasten kuulemiselle päinvastoin tulee antamaan vähemmän arvoa. Lapset sen takia ovatkin lapset eivätkä ole pääosin oikeustoimikelpoisia koska heidän kehitys on vielä vaiheessa, näkemykset ja arvomaailma elää ja muuttuu sekä kasvun että ulkopuolisten tekijöiden vaikutusten alla. Se ratkaisu mikä lapsesta saattaa tuntua hyvältä kuulemisen hetkellä ei enää päde jonkun ajan päästä ja aiheuttaa lapselle entistä enemmän kärsimystä. Vaara, että lapsi kokee olevansa koko riidan ratkaisijana on varsin suuri jos lasten mielipiteille tullaan antamaan enemmän arvoa.

Jokaisen lapsen kehitys on yksilöllinen eikä kukaan varmuudella voi sanoa mikä on sopiva ikä lapselle tekemään päänsä sisällä näin merkittäviä päätöksiä. Normaali tilanne on kun lapsi ei tiedä mitä tehdä ja missä asua ja ketä tavata koska kaikki ovat hänelle lähtökohtaisesti yhtä rakkaita. Kaikki

muut lasten esittämät mielipiteet kertovat vain siitä että perheen tilanne on haastava ja tämän johdosta lapsi on viimeisin koko porukasta kenen arviota voidaan käyttää etuansa ratkaistaessa.

Lisäksi Lapsilla esiintyy monenlaisia poikkeavuuksia kehityksessä. Tutkimukset ja hoito oikeudenkäyntien aikana voivat olla kesken, kehityksen häiriöiden diagnosointi ja hoito ovat monesti pitkiä määrittelemättömiä prosesseja, vanhempien mielipiteet asiasta voivat olla eriäviä. Nämä kaikki asiat vaikeuttavat muutenkin haastavia lastenkuulemisprosesseja eikä lapsen kuulemisesta tule koskaan informatiivista siihen nähden kuinka suuri on vaara toteuttaa koko kuulemista väärin tai lapselle haitallisella tavalla.

Huolto- ja tapaamisriitojen tuomioistuinsovittelu (3 a. luku; 17 b ja 17 d §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Kahdesti käyneenä en ole ymmärtänyt koko tapahtuman ideaa. Jos asia ei ratkeaa lastenvalvojan luona tai vaikkapa kahvilassa yhteisen lounaan yhteydessä kuinka sovittelu voi auttaa? omaisuusasioissa sovittelun tarkoitus on ymmärrettävä: sillä pyritään välttymään ylimääräisistä taloudellisista kustannuksista mikä oikeudenkäynti voi mahdollisesti aiheuttaa. Lapsiasioissa ei ole rahasta kyse ja harvemmin riidan osapuolet ovat täysin tuntemattomia toisille sillä koko sovittelun idea on tällä hetkellä hyvin raaka ja kehittymätön. Lisäksi hädissä olevat vanhemmat käsittävät monesti väärin että sovittelutuomari ei tee ratkaisuja ja keskittyvät osoittamaan tuomarille että juuri kyseinen vanhempi on oikeassa sen sijaan että rakentaa dialogia toiseen vanhempaan.

Vieraassa valtiossa annettu päätös ja lapsen palauttaminen (6. luku; 39 ja 41 §)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

-

Asetuksenantovaltuus (7. luku; 49 §)

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

-

Liitelait

Onko teillä lausuttavaa liitelakeihin ehdotetuista muutoksista?

-

Vaikutukset

Onko ehdotuksen vaikutukset mielestänne arvioitu asianmukaisesti?

-

Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän ehdotukseen liittyen?

Kun pohditte ratkaisuja ja vaihtoehtoja muistakaa, että jos joku asia ei ole koskaan tapahtunut teille tai teidän tutuille/naapureille/sukulaisille se ei tarkoita, että sellainen asia tai tilanne ei voi tapahtua ylipäätään.

Ekaterina Ylinampa